

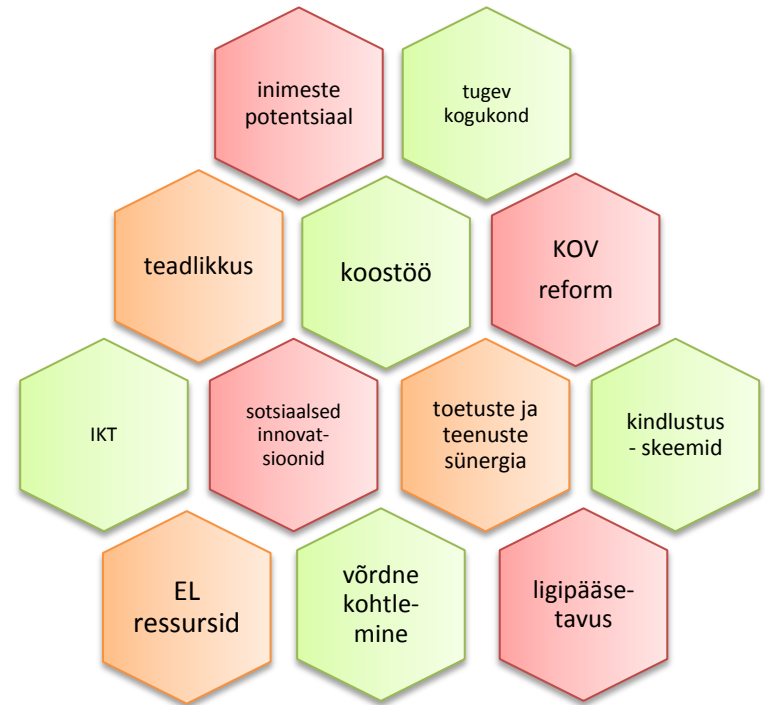
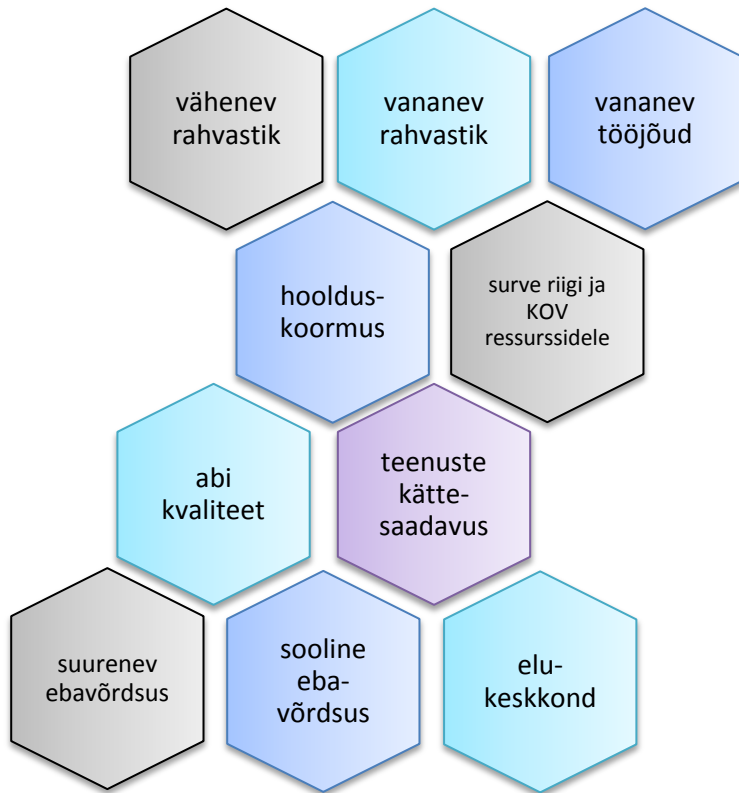

SOTSIAALMINISTEERIUM

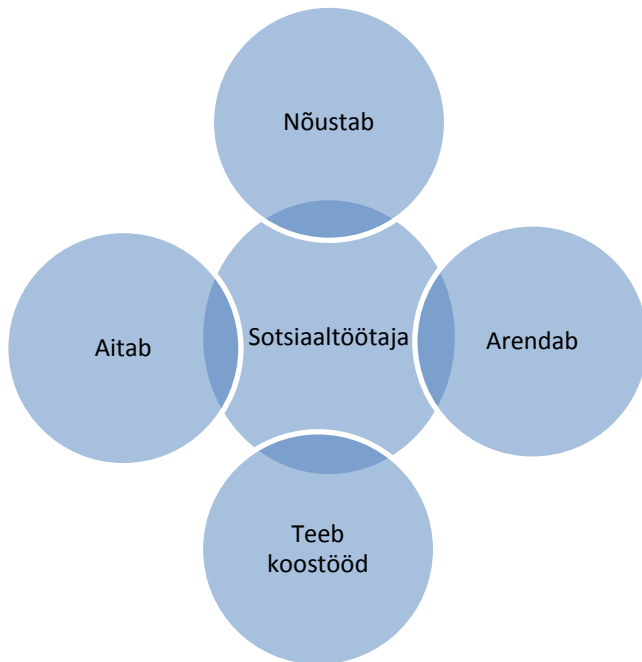
VÕIMALUSTELE AVATUD HOOLEKANNE

Rait Kuuse
Sotsiaalala asekanstler
28.04.2016

VÄLJAKUTSED JA VÕIMALUSED

Sotsiaaltöötaja/sotsiaalkaitse ametnik?

- Aitaja
- Nõustaja - jõustaja
- Jurist
- Võrgustikutöötaja
- Metoodik
- Arendaja
- IT-spetsialist
- Analüütik
- Teadlane
- ...

Peamised väljakutsed

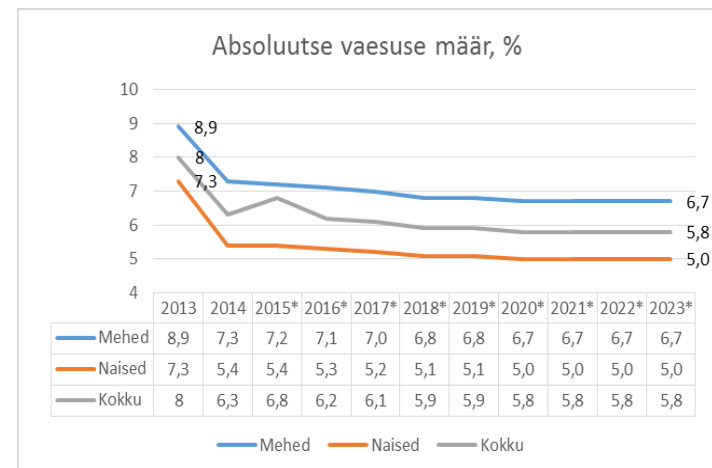
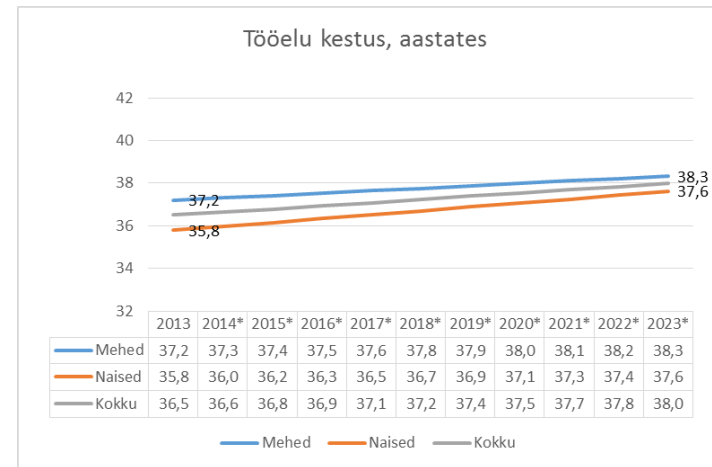
- Institutsionaalse hoolduse lembus
- Vastutusalaade üleminekud
- Rahastamise vaidlused
- Teenuste ja abi kättesaadavus

HEAOLU ARENGUKAVA 2016-2023

HEAOLU ARENGUKAVA 2016-2023

Esimene terviklik sotsiaal- ja tööpoliitika arengukava:

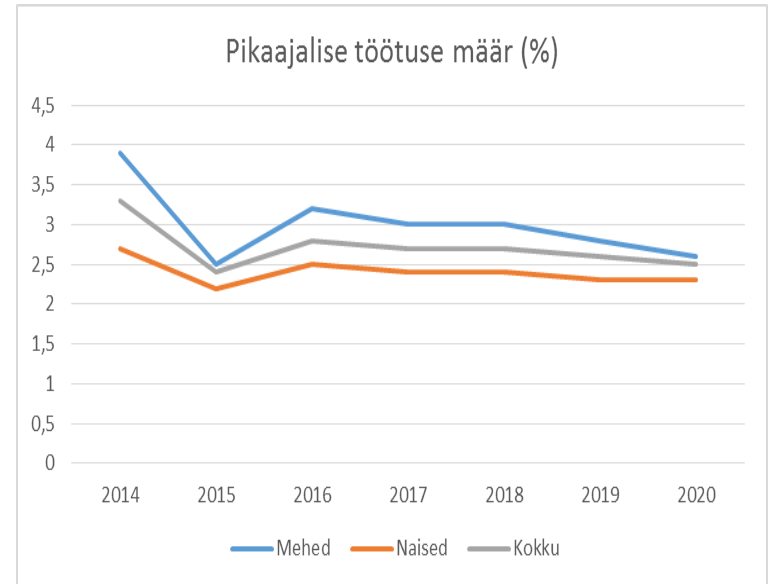
- Kõrge hõive tase ning pikk ja kvaliteetne tööelu
- Sotsiaalse ebavõrdsuse ja vaesuse vähenemine, sooline võrdsus ning suurem sotsiaalne kaasatus

Tööjõu nõudluse ja pakkumise vastavus tagab tööhõive kõrge taseme ning kvaliteetsed töötingimused toetavad pikaajalist tööelus osalemist

Tegevussuunad:

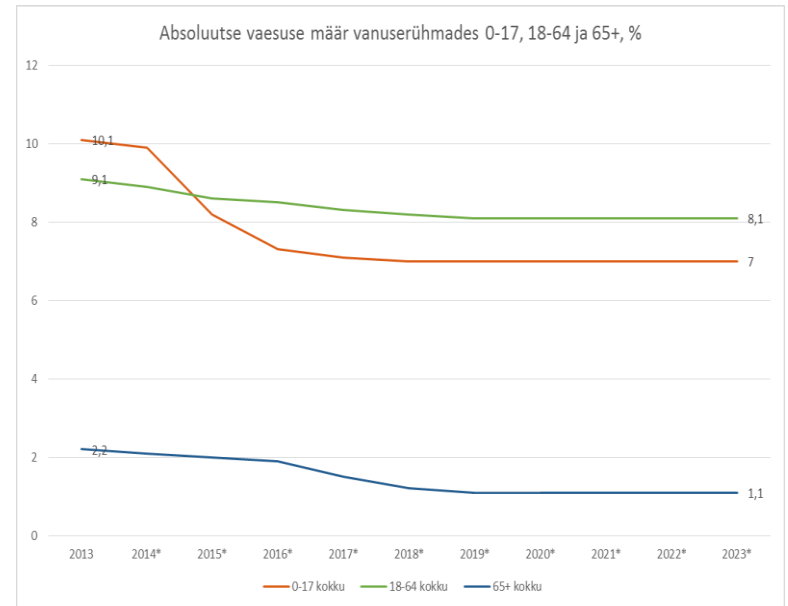
- 1) vähenenud töövõimega inimeste tööturule aitamine
- 2) madala kvalifikatsiooniga inimeste hõivevõimelisuse toetamine
- 3) töövõime vähenemise ja tööturult väljalangemise ennetamine (sh töösuhted, töökeskkond)

Inimeste majanduslik toimetulek on aktiveeriva, adekvaatse ja jätkusuutliku sotsiaalkaitse toel paranenud

Tegevussuunad:

- 1) pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse parandamine
- 2) lisameetmete pakkumine madala sissetulekuga inimestele
- 3) toetuste ja teenuste parema koostoime saavutamine
- 4) infosüsteemide arendamine

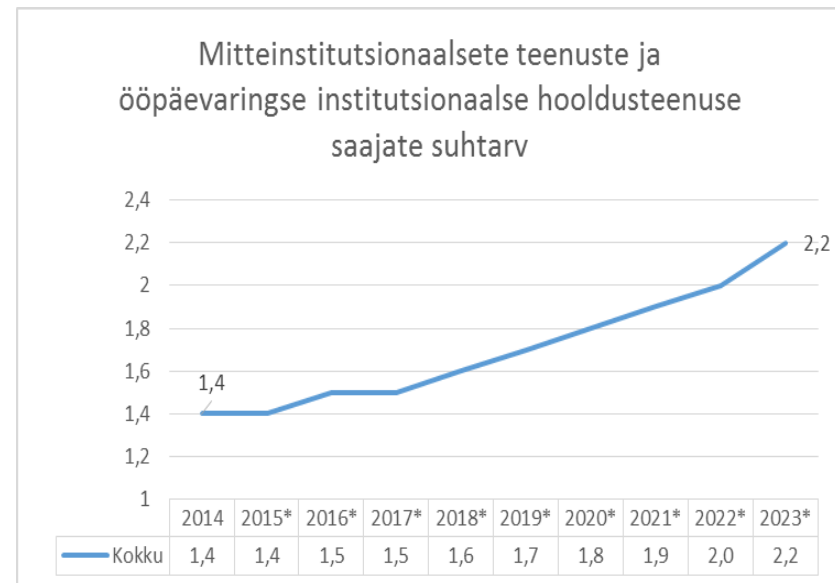

Inimeste võimalused iseseisvalt toime tulla, kogukonnas elada ning ühiskonnaelus osaleda on tänu efektiivsele õiguskaitsele ja kvaliteetsele kõrvalabile paranenud

Tegevussuunad:

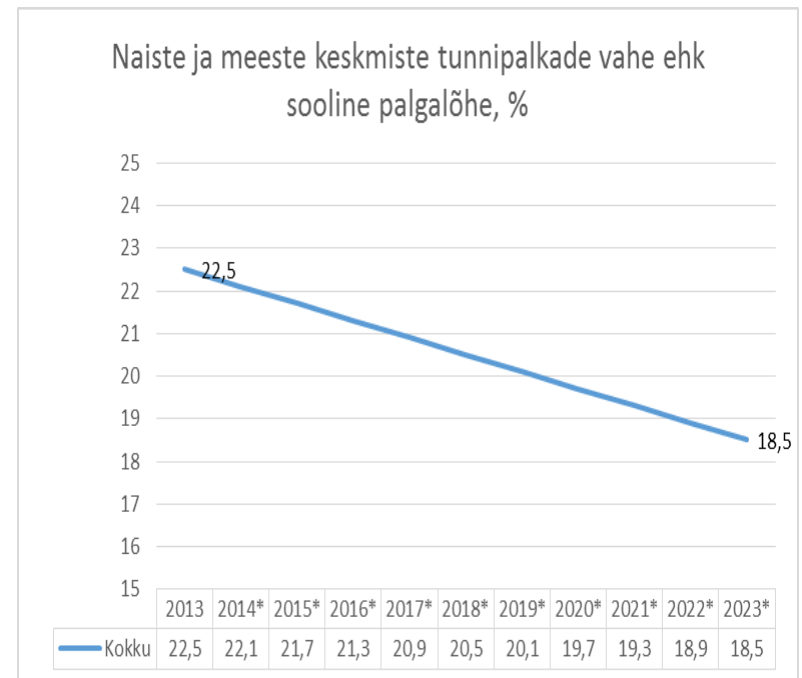
- 1) rehabilitatsiooniteenuse reform
- 2) hoolduskoormust ennetava ja vähendava tugisüsteemi väljatöötamine
- 3) deinstitutionaliseerimine ja erihoolekandeteenuste disain
- 4) sotsiaalteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine
- 5) ligipääsetavuse parandamine

Naistel ja meestel on võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus kõigis ühiskonnaelu valdkondades

Tegevussuunad:

- 1) palgalõhe järelevalve
- 2) soolise võrdõiguslikkuse tegevusplaanide koostamine
- 3) naiste esindatuse suurendamine riigi osalusega äriühingute ja sihtasutuste nõukogudes ja juhatustes
- 4) palgalõhe vähendamise toetamine teadlike haridusvalikute ja soostereotüüpide vähendamise kaudu

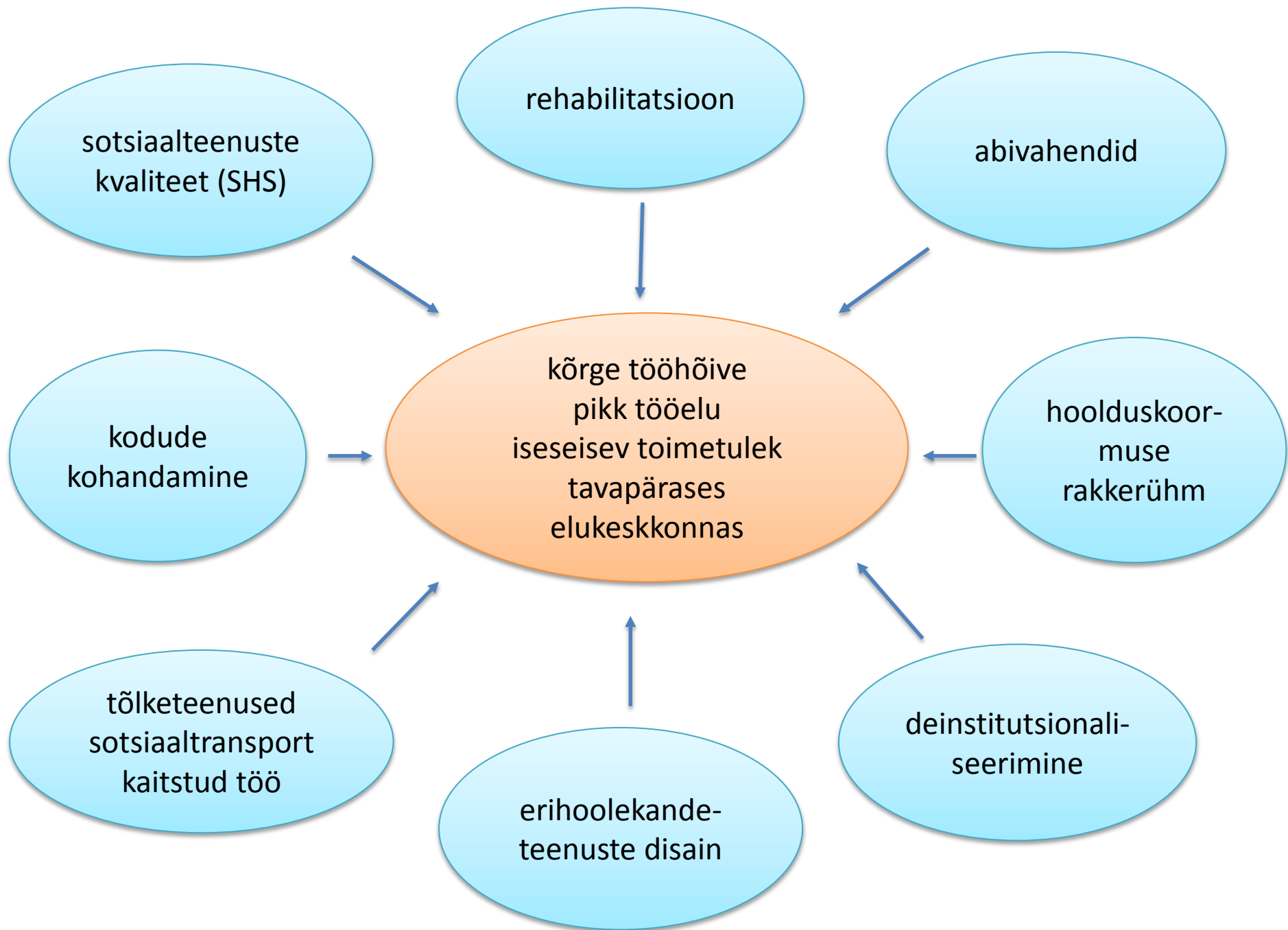
INIMESTE VÕIMALUSED ISESEISVALT TOIME TULLA, KOGUKONNAS ELADA NING ÜHISKONNAELUS OSALEDA ON TÄNU EFEKTIIVSELE ÕIGUSKAITSELE JA KVALITEETSELE KÕRVALABILE PARANENUD

- 1) põhimõtted
- 2) käimasolevad muudatused
- 3) hoolduskoormuse vähendamine
- 4) deinstitutionaliseerimine
- 5) erihoolekandeteenuste disain

HOOLEKANDE PÕHIMÕTTED

Toetada inimeste töötamist, iseseisvat toimetulekut ning kodus ehk harjumuspärasel keskkonnas elamist nii kaua kui võimalik:

- teenuste osutamine ja toetuste maksmine vastavalt **tegelikule vajadusele**
- kodus keskkonnas **iseseisvat toimetulekut** toetavate teenuste pakkumine
- **kogukonnapõhiste teenuste** aredamine ning paindlikud ja uuenduslikud lahendused
- enam tähelepanu **ennetustööle**
- kohalike omavalitsuste **koostöö** tugevdamine

UUS SOTSIAALHOOLEKANDE SEADUS

- 1) miinimumnõuded kohalike omavalitsuste sotsiaalteenuste kvaliteedile:
  - teenuse eesmärk, sisu, KOV kohustused teenuste osutamisel, nõuded teenuseosutajatele
- 2) kohustus hinnata inimeste abivajadust ja osutada vajadustele vastavat abi

Rakendamise toetamine 2016-2017:

- sotsiaalteenuste kvaliteedijuhised
- uute kvaliteedijuhtimissüsteemide kasutuselevõtmine
- nõustav järelevalve

MUUTUSED REHABILITATSIOONIS

Alates 2016:

- sotsiaalne ja tööalane rehabilitatsioon
  - Sotsiaalse rehabilitatsiooni eesmärk on toetada eelkõige laste, puuduva töövõimega tööealiste ning eakate igapäevast iseseisvat toimetulekut*
- teenusevajaduse hindamine
- lisandunud on kogemusnõustamine
- uus teenuse rahastamise süsteem

Süsteemi parandamiseks edaspidi:

- taastusravi- ja rehabilitatsioonisüsteemi integreerimine ühtseks kliendikeskseks tervikuks eesmärgiga pakkuda inimesele õigeaegset ja sujuvalt toimivat teenust
- sotsiaal-, töö- ja tervisevaldkonnas pakutavate rehabilitatsiooni ja taastusravi teenuste koostoime parandamine, sh välistades teenuste dubleerimise ning kattes teenuste vahele jäävad augud

ABIVAHENDITE UUS KORRALDUS

Alates 2016:

- teenust korraldab Sotsiaalkindlustusamet, kaotati maakondlikud erisused
- sätestati üleriigiline üks eelarve ja järjekord
- kaotati teenusmahtude lepingud ettevõtetega ja raha liigub inimesega
- kirjeldati üüriteenus koos nõuetega (nt asendustootete tagamine)
- kirjeldati nõuded ettevõtetele (nt ligipääsetavus)
- teenuse eelarve planeeritakse tootegruppide põhiselt

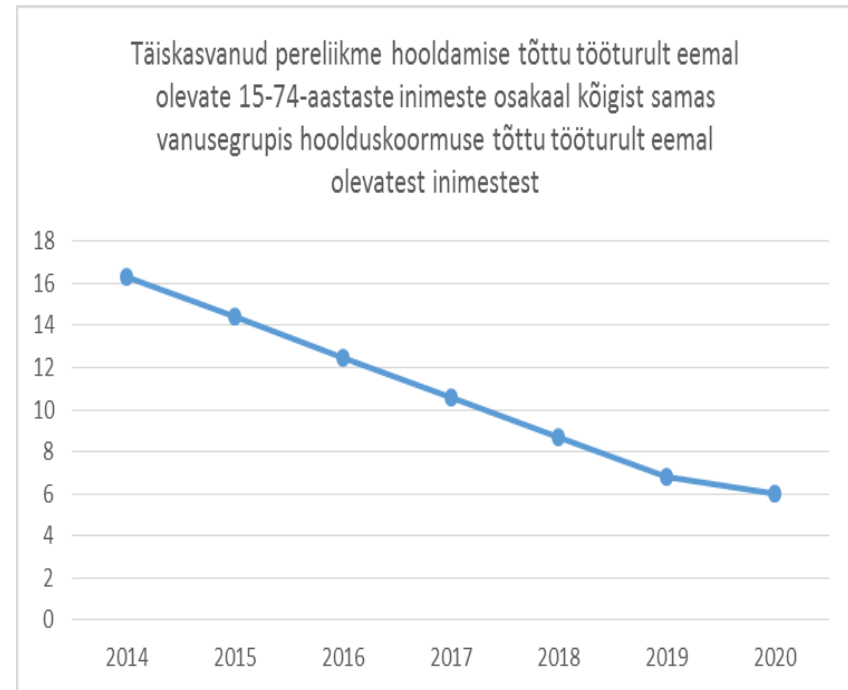
Süsteemi parandamiseks edaspidi:

- osapoolte teavitamine ja nõustamine
- Sotsiaalkindlustusameti ja ettevõtete vahelise koostöö parandamine
- infosüsteemide arendamine elektroonsele korraldusele üleminekuks 2017. aastal
- avardada inimeste võimalusi saada tõendit spetsialisti käest, kelle poole ta on viimati pöördunud

HOOLDUSKOORMUS

- hoolduskohustus on ligikaudu **30 000** naisel ja **17 000** mehel
- pereliikmete hooldamise tõttu on tööturult eemal **17 400** inimest (ligikaudu 2% kõigist 15-74-aastastest inimestest)
- **42%** hooldajatest on 65-aastased ja vanemad
- **59%** hooldajatest osutab puudega inimesele abi iga päev vähemalt kolm tundi, mida võib lugeda suureks hoolduskoormuseks

HOOLDUSKOORMUSE VÄHENDAMISE RAKKERÜHM

Aeg: detsember 2015 – november 2017

Liikmed: riigiasutuste, teenusepakkujate, esindusorganisatsioonide juhid ja eksperdid

Ülesanded:

- 1) Kaardistada probleemid ja olemasolevad võimalused sotsiaal- ja tervishoiuteenuste pakkumisel ning hooldusvajaduse ennetamisel.
- 2) Töötada välja poliitikasuunised ja lahendused, mis võimaldavad pakkuda toetuste ja teenuste koosmõjus kvaliteetseid ning inimeste vajadustest lähtuvaid hoolduskoormust ennetavaid ja vähendavaid sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid riiklikult kui kõikides omavalitsustes vastavalt nõudlusele ja vajadusele.

HOOLEKANDE AVATUD TAOTLUSVOORUD (ESF)

Eesmärk: tööealiste inimeste hoolduskoormuse vähendamine
tööealiste erivajadustega inimese toimetuleku toetamine
mõlema sihtrühma tööturule sisenemise või tööturul jätkamise
võimekuse toetamine

Tegevus: 4 taotlusvoorud, mille raames rahastatakse:

- koduteenuse, tugiisikuteenuse, isikliku abistaja teenuse, päevahoiuteenuse ja intervallhooldusteenuse arendamist ja osutamist kohalike omavalitsuste koostöös (5,3 milj €)
- sotsiaaltransporditeenust (8 milj €)
- innovaatiliste sotsiaalteenuste ideede väljatöötamist ning piloteerimist (5 milj €)
- sotsiaalteenuseid peale haldusreformi (10 milj €)

Põhimõte: kohalike omavalitsuste koostöö ja teenuste osutamine
toimepiirkondades

Eelarve: 28 miljonit eurot, lisandub taotlejate omaosalus

DEINSTITUTIONALISEERIMINE JA KOGUKONNAPÕHISED TEENUSED (mõisted)

- **Deinstitutionaliseerimine** – protsess, mille eesmärk on suurendada institutsionaalsel hoolekandel olevate inimeste otsustusõigust ja iseseisvust liikudes ühiskonnas üldiselt kehtiva elukorralduse suunas.
- **Institutsioon** – hoolekandeadustus, kus inimesed on eraldatud ühiskonnast ja sunnitud elama üheskoos ning kus organisatsioon (sh töökorraldus, vajadused jms) on seatud esikohale.
- **Kogukondlik hoolekanne** – süsteem, kus sotsiaalhoolekandelist abi vajav inimene saab oma toimetuleku säilitamiseks või parandamiseks vajalikku tähelepanu, abi või teenuseid muutmata märkimisväärselt oma elukorraldust ja harjumusi ning säilitades iseseisvuse ja otsustusõiguse oma elukorralduse üle.
- **Kogukonnapõhised teenused** – teenused kogukonnas ja kogukonnas elavate inimeste jaoks, kogukonna turvalisuse tagamiseks või kogukonna elukvaliteedi parandamiseks. Teenused toetavad iseseisvat elamist, töötamist, hariduse omandamist, sportimist, vaba aja veetmist või kultuuri tarbimist.

DEINSTITUTIONALISEERIMINE

- Institutsionaalselt mudelilt kogukonnapõhisele mudelile liikumine.
- Laiem sihtgrupp – lapsed, puuetega inimesed ja nende pered, vaimse tervise probleemidega inimesed ja eakad.
- Teenuste edendamise protsess kogukonnas – kõigile toevajadusega lastele ja täiskasvanutele ligipääsetavaks ja kättesaadavaks tegemine, sh:
  - üldkasutatavad teenused (nt hariduse ja koolituse, tööhõive, eluaseme-, tervishoiu ja transporditeenused)
  - eriteenused (nt isiklik abi, tugiisik, hooldusteenus, hoiuteenus)
- Ennetus ja õigeaegse isikukeskse abi tagamine, et vältida või lükata edasi vajadust asutusepõhise hooldussüsteemi järele.

ERIHOOLEKANDETEENUSTE ÜMBERKUJUNDAMINE (teenuste disaini metoodikal)

Psüühilise erivajadusega inimeste toimetulekut toetavaid abimeetmeid:

- osutatakse kogukonnapõhiselt,
- on kvaliteetsed, isikukesksed ning võimaldavad pakkuda paindlikku tuge ja kõrvalabi arvestades inimese abivajaduse ja võimekuse muutust ajas,
- sobituvad teiste süsteemidega,
- toetavad psüühilise erivajadusega inimeste ja nende pereliikmete aktiveerumist, sh osalemist tööturul,
- võimaldavad ennetada inimeste vajadust ööpäevaringsete teenuste järele,
- säilitavad ka ööpäevaringsete teenuste puhul inimesekeskuse ja väldivad institutsionaalse kultuuri loomist.

PSÜÜHILISE ERIVAJADUSEGA INIMESTE LE PERESARNASE HOOLDUSE KUJUNDAMINE (ERF)

Eesmärk:

üleminek kogukonnapõhisele hooldusele tagades kvaliteetsed teenused ning paremad elamis-, õppimis- ja töötamistingimused

Tegevus:

aastatel 2014-2023 reorganiseeritakse suured, üle 30-kohalised ööpäevaringsed teenuskohad lähtudes DI põhimõttest:

- reorganiseeritakse 1200 tänast ööpäevaringset teenuskohta
- luuakse 200 uut toetavate teenuste teenuskohta

Eelarve: 56 miljonit eurot

VEEL ARENDUSI (1)

Sotsiaaltransporditeenuse kontseptsioon

- teenuse osutamise ühtsete nõuete väljatöötamine, keskendudes klientide vajadustele, teenuse kvaliteedile ja teenuse osutamise optimaalsele korraldamisele eesmärgiga tagada sama sisu ja kvaliteediga teenus üle Eesti.

Tõlketeenuste kontseptsioon

- uute alternatiivsete lahenduste väljatöötamine ja nende toimimise piloteerimine kuulmispuudega inimestele suunatud tõlketeenuste pakkumisel

Kodude kohandamine (ERF)

- puudega inimese eluruumi kohandamine tema individuaalsetele vajadustele vastavaks, et parandada tema ning hooldaja igapäevatoimingutega toimetulekut
- kohandatakse 2000 inimese eluruumid ja pääs eluruumidesse

VEEL ARENDUSI (2)

Pikaajaline kaitstud töö teenus (ESF)

- inimestele, kes oma erivajaduse (sh raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire, liitpuue, nägemispuue, peaajutrauma või ajukahjustust tekitav haigus) tõttu ei ole võimelised töötama tavalistes töötingimustes avatud tööturul pakutakse töö tegemise võimalust kaitstud ja kohandatud töökeskkonnas ning tuge suundumisel tööturuteenustele

Ligipääsetavuse nõukogu

- ettepanekute tegemine ligipääsetavuse parendamiseks
- valdkondade arengukavade koostamise nõustamine ligipääsetavuse küsimustes
- ligipääsetavuse ja universaalse disaini küsimuste edendamine ühiskonnas laiemalt

Küsimused ja arutelu

Tänan!